

کوچک سازی و بخش خصوصی واقعی

یکی از پیش فرض های برنامه ششم براساس گفته های سخنگوی دولت، کوچک تر شدن دولت و کاهش استخدام های دولتی است. کوچک شدن بدنه دولت می تواند در بلندمدت به نفع اقتصاد کشور باشد اما پیش شرط هایی دارد. یکی از مهم ترین آن ها آماده کردن فضا برای فعالیت هدفمند و همه جانبه بخش خصوصی است. تا زمانی که انحصارها برداشته نشود و بخش خصوصی واقعی فعال نشود نمی توان به تحقق اهدافی که در پس این طرح هاست امیدوار بود. یکی از موضوعاتی که به آن اشاره شده کاهش و محدودیت استخدام های دولتی است. حالا سوال این است که این همه جویای کار چه سرنوشتی پیدا خواهند کرد. باید مشخص شود دولت برای کوچک شدن بدنه خود چه جایگزینی را در نظر گرفته است. حجم بزرگ دولت باعث بلعیده شدن اعتبارات می شود و همه می دانند که کارایی این بخش پایین است. با این دیدگاه ۱۵ درصد هم برای کوچک شدن دولت کافی نیست. اما از سوی دیگر دولت باید تمهیدات کافی برای ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی داشته باشد و روشن نیست که در این زمینه چه کارهایی انجام خواهد داد. صرف سپردن کار به بخش خصوصی تضمینی برای ایجاد شغل نخواهد بود، بلکه باید زمینه های حضور واقعی بخش خصوصی فراهم شود و دولت هم کمک ها و مشوق هایی را به منظور ایجاد اشتغال تعریف کند که این ها در برنامه پیشنهادی دولت باید لحاظ شود. کوچک شدن دولت نیز می تواند تبعاتی داشته باشد، از جمله آن ها می توان به افزایش شدت سرکوب دستمزدها اشاره کرد. در این صورت کارفرماها تمایل دارند دستمزد پایین تر پرداخت کنند. از طرفی به دلیل اینکه ظرفیت های درستی برای ایجاد اشتغال توسط بخش خصوصی فراهم نشده به تعداد بیکارهای جامعه اضافه می شود و در نتیجه آسیب های بیکاری در جامعه گسترش پیدا می کند. سر خوردگی، افسردگی، اعتیاد و ناامنی های ناشی از آن، رشد جرائم، طلاق و فرار مغزها بخشی از عوارض بیکاری است که در جامعه بروز خواهد کرد. به همین دلیل دولت باید در این برنامه مشوق های لازم برای ایجاد شغل در بخش خصوصی را در نظر بگیرد و بعد از اینکه مطمئن شد این مشوق ها جواب می دهند برنامه کوچک سازی را پیش ببرد. در غیر این صورت با عوارض گسترده بیکاری روبرو خواهیم بود.

مسئله مهم دیگر بحث فرهنگی است. اصلاح فرهنگ مصرفی و تقویت فرهنگ کار و تلاش و سخت کوشی باید به صورت ویژه در دستور کار قرار بگیرد. فرهنگ نامطلوب مصرف گرایی مفرط در جامعه باعث می شود منابع لازم برای سرمایه گذاری انباشت نشود و مشکلات جدی دیگری برای بخش تولید در جامعه ایجاد شود. از طرفی مصرف گرایی و تقاضای بیش از اندازه کالاهای غیر ضروری باعث می شود تقاضا افزایش پیدا کند. به این ترتیب در جامعه تورم و عوارض آن به وجود می آید. بنابر این فرهنگ نقش بسیار مهمی در توازن و تعادل اقتصادی جامعه و نقش موثری در رفتار مصرف کننده خواهد داشت. در حال حاضر دید جوان ها نسبت به شغل تغییر کرده و مانند گذشته نیست که فقط دنبال شغل های اداری باشند، ولی واقعیت این است که شغل کافی وجود ندارد. هر کس باید با توجه به ظرفیت و توانایی خود در خدمت جامعه قرار بگیرد و شغلی که رضایت خاطر بیشتری را فراهم کند انتخاب کند. باید فرصت سرمایه گذاری را در کشور فراهم کنیم. کشور ما به دلیل ظرفیت های بزرگ، موقعیت جغرافیایی، منابع طبیعی و منابع انسانی کشوری استثنایی در دنیاست، ولی ضعف برنامه ریزی و سیاست های بخش عمومی ما را با معضلاتی روبرو کرده است. استفاده از این منابع و فرصت ها نیازمند سیاست های مناسب باشد

عمومی و دولت است. شناسایی ظرفیت های بالقوه سرمایه گذاری، رفع موانع حضور بخش خصوصی واقعی و کاهش فساد اداری و اقتصادی می تواند تسهیل گر بخش خصوصی برای ایجاد اشتغال باشد. موانع مختلفی در کسب و کار ایران وجود دارد که مهم ترین آن ها حضور نیروهای نظامی و انتظامی و نهادهایی است که وارد حوزه های اقتصادی کشور شده اند و این یکی از علت های ایجاد فرصت های نابرابر است. از این جهت بخش خصوصی تمایلی به حضور در اقتصاد کشور نخواهد داشت، منابع خود را از اقتصاد کشور خارج می کند و یا وارد فعالیت های دلالی، سفته بازی و پیامدهای خطرناکی از جمله رکود را در پی خواهد داشت. بنابر این دولت که می خواهد حجم خود را کاهش دهد باید برای رفع این موانع هم فکری کند و گر نه مشکل بیکاری بیش از پیش دامن اقتصاد کشور را می گیرد.

اقتصاد دان و استاد اقتصاد دانشگاه الزهرا

۶۰ سال نفت و ۲۰۰ سال گاز خواهیم داشت

معاون مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت با اشاره به تهیه نقشه جغرافیایی اکتشافی در کشور اظهار کرد: «ما با همین میزان میدان نفتی و گازی کشف شده و بی هیچ اکتشاف جدیدی تا ۶۰ سال آینده نفت و تا ۲۰۰ سال آینده گاز خواهیم داشت.»
پهمن سلیمانی هفته گذشته در نشست خبری از اکتشاف تا تولید اظهار کرد: «شرکت نفت نقشه وضعیت اکتشافی را هر شش ماه یکبار تهیه می کند و در اختیار وزیر نفت قرار می دهد.» معاون مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت با اشاره به اینکه شانس موفقیت اکتشاف در برنامه پنجم توسعه ۷۰ درصد بوده است، تصریح کرد: «طی سه سال گذشته ۲۲ حلقه چاه کشف کردیم و سه حلقه در حال حفاری است.»

۰۲ | کتبی نو

راه اشتغال جوانان از بخش خصوصی می گذرد

نهاد دولت در آینده قادر به پرداخت حقوق و مستمری این تعداد از کارکنان و بازنشستگان دولتی نخواهد بود

دولت ژاین با جمعیتی ۱۱۰ میلیون نفری تنها با ۲۰۰ هزار کارمند اداره می شود ولیکن دولت ایران با جمعیتی ۷۵ میلیون نفری ۱/۵ برابر کل کارکنان دولت ژاین مدیر دولتی دارد

محمدباقر نوبخت، سخنگوی دولت، گفته است که در چارچوب برنامه ششم توسعه باید ۱۵ درصد حجم دولت کوچک شود و برای این کار باید ۵ نفر بازنشسته شوند تا یک نفر استخدام شود. در حال حاضر ۳ نفر که بازنشسته می شوند یک نفر استخدام دستگاه های دولتی می شود. به عبارت دیگر در آینده استخدام دولتی محدودتر و سخت تر می شود. حال سوال این است که چگونه می توان برای میلیون ها جوان جویای کار از جمله فارغ التحصیلان دانشگاهی که طبق گفته های سخنگوی دولت سالی ۱۰۰ هزار نفر هستند، شغل فراهم کرد؟

محمدباقر نوبخت، سخنگوی دولت، همچنین نشست خبری هفته گذشته خود درباره صندوق های بازنشستگی در برنامه ششم توسعه با تاکید بر نیاز به اصلاح در قوانین بازنشستگی های پیش از موعد گفت: «متأسفانه صندوق های بازنشستگی به خاطر افزایش بدهی دولت به آن ها و در مواردی عدم کارایی لازم، در داریای های خود با مشکل مواجه اند، به طوری که اکنون دولت از خزانه عمومی برای پرداخت حقوق بازنشستگان دولت کمک می گیرد.»

نوبخت گفت: «اگر همین وضع ادامه یابد و نابرابری درآمدها و هزینه ها در صندوق های بازنشستگی افزایش یابد این صندوق ها

به جایی خواهند رسید که دیگر قادر به پرداخت حقوق بازنشستگان نیستند و دولت مانند شاغلان باید به آن ها حقوق بدهد.» وی با بیان اینکه هم اینک متوسط سن بازنشستگی ۴۰ و چند سال است، افزود: «اینکه فردی در ادارات دولتی به بلوغ اجرایی می رسد و بعد زودتر از موعد بازنشسته می شود شاید خیلی قابل تحمل نباشد. این مسئله به نفع کشور نیست، بنابراین باید در صندوق های بازنشستگی و قوانین بازنشستگی پیش از موعد اصلاح موثری صورت دهیم.» فرشید یزدانی، کارشناس تأمین اجتماعی، نیز اصلاحات ضروری در قوانین بازنشستگی را، که در چارچوب اولویت اصلاحات در نظام بازنشستگی در برنامه ششم توسعه باید مورد تأکید قرار بگیرند، در سه دسته کلی قرار می دهد و می گوید: «اولین دسته مربوط به اصلاحاتی در راستای استمرار و پایداری صندوق های بیمه گر اجتماعی برای خدمت دهی مناسب است که خود شامل اصلاحات پارامتریک می شود به این طریق که بتواند راهای فرار و بهره برداری و به یک مفهوم سواری مجانی را بگیرد. (بخشی از این اصلاحات مرتبط با سابقه و بخشی مرتبط با سن است).» وی دسته دوم اصلاحات را مربوط به پرداخت بدهی های دولت – به عنوان کمکی موثر برای تعادل بخشی بین منابع و مصارف صندوق های بازنشستگی – می داند و می افزاید: «باید الزامی ایجاد شود که تعهدات دولت نه الزاما با پول نقد بلکه با سایر امکانات مناسب پرداخت شود.» یزدانی همچنین در کنار اصلاحات پارامتریک، کنترل مدیریتی صندوق را دسته سوم اصلاحات مهم

عنوان می کند و می گوید: «اصلاح اساس نامه ای و ساختاری صندوق های بازنشستگی از اولویت های مهم اصلاحات باید قرار بگیرد.» وی با بیان اینکه دولت دهم برخلاف تمام قوانین و اصول بیمه ای استقلال اداری صندوق های بازنشستگی را از بین برده و این استقلال باید به رادین صندوق ها برگردد، افزود: «سه جانبه گرایی که هم ابزار نظارتی قوی بر عملکرد صندوق ها و هم ابزار سیاست گذاری است در چارچوب برنامه ششم توسعه باید تقویت شود.» این کارشناس تأمین اجتماعی ضمن تأکید بر انجام اصلاحات به گونه ای که به تقویت و اهمیت کار شایسته کمک کند گفت: «کاری که در آن به نیروی کار اهمیت داده می شود باید تقویت شود و اصلاحات پارامتریک نیز باید در همین راستا باشد و نقش اجتماعی گروه های مختلف در آن اهمیت داشته باشد.»

■ استخدام دولتی چرا مفید نیست؟

کارشناسان و فعالان بخش خصوصی بارها بر این نکته تاکید کرده اند که جذب بیکاران در دستگاه های دولتی نه تنها فایده ای ندارد بلکه در درازمدت به عامل ضررونق هم تبدیل خواهد شد. فربه شدن دولت بدون اینکه نیروهای استخدام شده در این قسمت بهره وری لازم را داشته باشند، آزمونی است که بارها عدم کارایی آن به اثبات رسیده است. با وجود اینکه در برنامه های توسعه پنجگانه ای که تاکنون تصویب و اجرا شده، بر کوچک شدن دولت

■ تعداد حقوق بگیران دستگاه های اجرایی در سال ۱۳۹۳

عنوان	تعداد
وزارتخانه ها، موسسات سازمانهای دولتی	۲۰۳۴۰۰۰ نفر
کارکنان نیروهای انتظامی و نظامی	۶۰۰۰۰۰ نفر
شرکت های دولتی	۴۲۶۶۸۸ نفر
نهادهای عمومی و غیردولتی	۶۰۳۰۰۰ نفر
حقوق حالت اشتغال اینترگران و مستمری والدین	۳۱۲۰۰۰ نفر
جمع کل حقوق بگیران دستگاه های اجرایی	۳۹۸۵۶۸۸ نفر

سرانه ملی جمهوری آفریقای مرکزی در این سال ۵۸۱ دلار و قطر ۱۲۳ هزار و ۱۲۴ دلار، برآورد شده است. کشورهایی که در

ایران درآمد سرانه ملی در ۱۸۶ کشور دیگر هم مورد بررسی قرار گرفته است. این گزارش درآمد سرانه ملی ایران براساس شاخص قدرت خرید در سال ۲۰۱۴ را ۱۵ هزار و ۴۴۰ دلار اعلام کرده است. درآمد سرانه ملی ایران در سال ۲۰۱۳ برابر با ۱۳ هزار و

۴۵۱ دلار عنوان شده بود. ایران از نظر میزان درآمد سرانه ملی براساس شاخص قدرت خرید در سال ۲۰۱۴ رتبه ۷۴ جهان را

یکشنبه ● ۲۹ آذر ۱۳۹۴ ● شماره سی و پنج

A T I V E H N O

تصریح شده است، اما در عمل طی بیش از ۲۵ سالی که از اجرای برنامه های توسعه می گذرد، بدنه دولت فربه تر شده است. یکی از کامل ترین گزارش هایی که در این زمینه تهیه شده است مربوط به معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری است که تعداد حقوق بگیران دولتی را در سال ۹۳ مجموعا ۸/۵ میلیون کارمند دستگاه اجرایی و بازنشسته اعلام کرد که البته ۳۰ درصد کارمند هم دیپلم و زیر دیپلم هستند. در پایان سال ۹۳ و براساس قانون بودجه هم مجموعا بالغ بر ۱۲۱ هزار میلیارد تومان از بودجه دولت صرف پرداخت دستمز د و حقوق کارکنان و بازنشستگان شد. در سال ۹۴ تقریبا همین وضعیت حاکم است و تغییر زیادی در تعداد حقوق بگیران دولت ایجاد نشده است. مسعود خوانساری، رئیس اتاق ایران، هفته گذشته در نشست این اتاق اعلام کرد: «دولت برای کاهش مشکلات باید بدنه خود را کوچک کند، زیرا بیش از ۸ میلیون حقوق بگیر دولت هستند. به عبارتی دولت بزرگ ترین عائله مند کشور است، در حالی که در کشورهای توسعه یافته این الگو کاملا بر عکس است.» برای فهم موضوع به این آمارها توجه کنید: دولت ژاین با جمعیتی ۱۱۰ میلیون نفری تنها با ۲۰۰ هزار کارمند اداره می شود ولیکن دولت ایران با جمعیتی ۷۵ میلیون نفری ۵/۱ برابر کل کارکنان دولت ژاین، مدیر دولتی دارد. این آمار را محمود عسگری آزاد، جانشین معاون توسعه، مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، از وضعیت دولت عیالوار ایران که سال ۹۲ در اولین گردهمایی معاونان توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری ها برگزار شد، اعلام کرد. به گفته وی، به ازای هر ۵ کارمند یک رئیس تحت عناوین مختل ف داریم. همچنین براساس چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال های گذشته که از سوی مرکز آمار ایران انتشار یافته است، سرانه سالانه کار مفید در ژاین ۲ هزار و ۴۲۰ ساعت، در کره جنوبی هزار و ۹۰۰ ساعت، در چین هزار و ۲۳۰ ساعت، آمریکا ۱۳۶۰ ساعت، ترکیه ۱۳۳۰ ساعت، آلمان ۱۷۰۰ ساعت، پاکستان ۱۱۰۰ ساعت، افغانستان ۹۵۰ ساعت، عربستان ۷۲۰ ساعت و کویت ۶۰۰ ساعت است. سرانه کار مفید در ایران نیز سالانه ۸۰۰ ساعت است. با این حساب ایران در مقایسه با کشورهایی همچون افغانستان و پاکستان نیز در رتبه پایین تری قرار می گیرد. همچنین براساس این گزارش، بررسی ساعات کار مفید نشان داده است که متوسط کار مفید روزانه در بخش دولتی تنها ۲۲ دقیقه و در بخش خصوصی ۲ ساعت و ۶ دقیقه است.

■ چه باید کرد؟

کوچک کردن بدنه دولت راهکاری است که باید به طور جدی عملی شود. شناخت مشکل بخشی از ماجراست، اما بخش مهم تر اهتمام جدی در چابک سازی نیروی دولتی و در عوض بزرگ کردن بخش خصوصی و مردمی اقتصاد است. محمدقلی یوسفی، استاد دانشگاه علامه طباطبایی، در گفت و گو با آینه نو می گوید: اینکه کشورهای دیگر موفق شده اند بدون داشتن منابع خاص به موفقیت های بالا دست یابند و برخی کشورها از جمله کشور ما با وجود در اختیار داشتن منابع بزرگ همچنان در جایی نند، به نحوه استفاده از منابع و نیروی کار و فرصت های اقتصادی آن ها برمی گردد. دولتی شدن اقتصاد در ایران و اینکه جوان تحصیل کرده و حتی غیرتحصیل کرده گمان می برد همه چیز به استخدام دولت و دستیابی به امتیازات و آشکار و غیر آشکار دولتی برمی گردد، نقطه مر کزی مشکل است که دولت دستیابی به امتیازهای دولتی بسیار چشمگیر بوده و اکنون دیگر منابع دولتی فراوان که از نفت گران به دست می آمد، در دسترس نیست. بنابراین دولت به جد باید به فکر استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی و اقتصاد عمومی باشد. مثلا مادر صنایع کوچک مانند چرم و کفش و فرش و صنایعی از این دست امتیازهای فراوانی داشتیم که دیگر از آن خبری نیست. دولت می تواند این بخش ها را دوباره فعال کند و با حمایت ویژه و دادن منابع مالی لازم، زمینه را برای ایجاد اشتغال واقعی فراهم سازد.

بهبود ۵ پله ای ایران در جدول جهانی سرانه درآمد ملی

انتظار می رود با لغو تحریم ها، اوضاع درآمد ایرانیان بهتر شود

سال ۲۰۱۴ درآمد سرانه ملی کمتری نسبت به ایران داشته اند عبارت اند از هند با ۵ هزار و ۴۹۷ دلار، پاکستان با ۴ هزار و ۸۶۶ دلار، برزیل با ۱۵ هزار و ۱۷۵ دلار، چین با ۱۲ هزار و ۵۴۷ دلار، اوکراین با ۸ هزار و ۱۷۸ دلار. برخی کشورهایی که درآمد سرانه ملی بیشتری نسبت به ایران دارند نیز عبارت اند از آمریکا با ۵۲ هزار و ۹۴۷ دلار، کانادا با ۴۲ هزار و ۱۵۵ دلار، انگلیس با ۳۹ هزار و ۴۶۷ دلار، ژاین با ۳۶ هزار و ۹۲۷ دلار، عربستان با ۵۲ هزار و ۸۲۱ دلار، امارات با ۶۰ هزار و ۸۶۸ دلار، و ترکیه با ۱۸ هزار و ۶۷۷ دلار.

به خود اختصاص داده است. به این ترتیب رتبه ایران ۵ پله صعود کرده است یا به عبارتی درآمد سرانه ملی ۱۱۳ کشور در این سال از ایران کمتر بوده است. جمهوری آفریقای مرکزی کمترین و قطر بیشترین درآمد سرانه ملی را در سال ۲۰۱۴ داشته اند. درآمد سرانه ملی جمهوری آفریقای مرکزی در این سال ۵۸۱ دلار و قطر ۱۲۳ هزار و ۱۲۴ دلار، برآورد شده است. کشورهایی که در

درآمد سرانه ملی یکی از شاخص های اصلی سنجش میزان توسعه و رفاه شهروندان هر کشور است. برنامه توسعه سازمان ملل متحد هر سال و در آستانه سال جدید میلادی گزارش جدید خود را در این زمینه منتشر می کند. گزارش امسال این نهاد وابسته به سازمان ملل متحد نشان از بهبود نسبی جایگاه ایران دارد. براساس این گزارش، ایران با درآمد سرانه ملی ۱۵ هزار و ۴۴۰ دلاری در سال ۲۰۱۴ بین ۱۸۷ کشور جهان رتبه ۷۴ را به خود اختصاص داد.

در بخشی از گزارش برنامه توسعه سازمان ملل متحد، علاوه بر